

A 125 ÉVE SZÜLETETT LÁNYI MARGIT HEGEDŰMŰVÉSZ-TANÁR EMLÉKÉRE

I. BESZÉLGETÉS LÁNYI MARGITTAL¹

Úgy gondoljuk nem kell őt bemutatnunk a magyar zenepedagógus olvasóközönségnek. Neve összefonódott a magyar hegedűpedagógia elmúlt másfél évtizedével. Jellegzetes egyénisége, sokoldalú tevékenységén keresztül – alsófokú oktatás, alsófokú szakfelügyelet, középfokú oktatás, szaktanárképzés – lényegében hegedűpedagógiánk egészére maradandó hatást tett. Kiváló munkájáért 1954-ben Az Oktatásügy Kiváló Dolgozója kitüntetést, idén pedig magas kormánykitüntetést, A Munkaérdemrend Bronzfokozatát kapta. A szünidőben, szabadsághegyi nyaralása közben látogattuk meg. A beszélgetésnek különös aktualitást adott, hogy Lányi Margit az elmúlt tanév végeztével megvált a Fővárosi Zeneiskola Szervezettől, ahol 1949 óta fáradhatatlanul dolgozott, és ezután teljes energiáját a szakiskolai oktatásra és a szaktanárképző gyakorlati tanítás vezetésére fordítja. Természetes, hogy beszélgetésünk is elsősorban a Fővárosi Zeneiskola Szervezetben végzett és most már befejezett tanári és szakfelügyelői munkája körül forog.

– *Visszatekintve erre a befejezett munkára, úgy érzi-e, hogy harmonikusan lekerekített „örökséget” hagy maga után?*

– Igen. Már 1962 óta felmerült, a munka szakiskolára való koncentrálásának gondolata, de úgy éreztem, hogy még fontos feladatom van, még nem fejeztem be zeneiskolai tennivalóimat.

– *Mi volt a legfőbb alapelv, ami munkájában vezérelte?*

— Véleményem szerint a hangszerpedagógiában a zenei és instrumentális nevelés egyensúlyára kell törekedni. A hangszeres nevelés hivatott azoknak az eszközöknek a megteremtésére, amelyek szükségesek a zenei elképzelés maradéktalan megvalósításához.

– *Okozott-e nehézséget ennek az alapelvnek a gyakorlati munkában valókeresztülvitele?*

– Igen. A helyes arány megtalálása mindig probléma. A felszabadulás utáni években a muzikalitás követelménye, a hangszeres tanítás zenével való telítésének igénye elemi erővel jelentkezett. Ez részben a megelőző kor gyakran

¹ Parlando 1965/9.

lélektelen és értelmetlen hangszeroktatásának ellenhatása volt; másrészt Kodály Zoltán mindent megújító zenei nevelési munkája, amely a vokális nevelés terén már gazdag gyümölcsöket hozott, ekkor kezdte éreztetni hatását az instrumentális pedagógiában. (Gondoljunk pl. az új hangszeriskolák megjelenésére.) Nem szabad azonban a túlsó végletbe esnünk. A zenét megvalósító eszközök, a helyesen kiképzett mechanizmus nélkül nincs és nem is lehet jó zenélés. Szakfelügyelői munkám során nagy súlyt fektettem a mechanizmus helyes tanításának megértetésére, megéreztetésére és tudatosítására. A zenei igény és a hangszerkezelés színvonala egymással a legszorosabb kapcsolatban van. A helyesen felkeltett igény ösztönöz a mechanizmus tökéletesítésére (távolabbi perspektívában a technika fejlesztésére). A nagyobb hangszertudás pedig szárnyakat ad az elképzelésnek.

– *Ezzel kapcsolatban emlegették időnként a maximalizmust a szakfelügyelői munkában.*

– Tudom, hogy többen a mechanizmus fejlesztésének imperatívását amatőr szinten túlzottnak tartják. Azonban az a célunk, hogy amatőrjeink ne „dilettánsok” legyenek. Amatőr és hivatásos között nem a rosszul vagy jól zenélés legyen a különbség, legfeljebb a hangszertudás mennyisége és célja. Törekednünk kell az általuk elérhető maximális hangszertudást leendő amatőrjeinknek is megadni.

– *Persze az eredmények elérésében a növendékek munkája is döntő jelentőségű. Úgy tudjuk, hogy növendékei általában szívesen és kellő mennyiségben gyakorolnak.*

– A gyakorlásnál döntő tényező, hogy megkönnyítsük a növendékek munkáját. Ha hozzájuttatjuk ahhoz, hogy lemérhető eredményt érjen el, a sikerélmény a legjobb további segítő. Meg kell tanítani őket a figyelem helyes irányba terelésére, a tudatosan ellenőrzött munkára, és az eredmény nem marad el.

– *Hogyan kapcsolódott a zeneiskolai munkához a szakiskolai tanítás?*

– A szakiskolai tanítás, az ott szükséges magas színvonal elsősorban a zeneiskolai növendékek pályára készülő részénél jelentett nagy segítséget, mert a felvételi vizsga színvonala megadta a mércét, amelyet a felkészítő munkában alkalmazni kellett. Az itt elért eredmények viszont az évek folyamán a mérce jelentős emelkedésére vezettek. Ez kihatással volt az amatőrképzésre is. Többek közt abban is, hogy megmutatta hol a határ a két terület között, hol válnak el az utak, hol kell másfajta cél eléréséhez más anyagot és más módszert igénybe venni. A most elkészült reform tanterv, amely első ízben vesz erről tudomást, elképzelhető sem lett volna, ezen tapasztalatok nélkül.

– *Míg zenepedagógiai munkája közismert, és közmegbecsülésnek örvend, keveset tudunk általában az azt megelőző hegedűművészi pályafutásáról?*

– A budapesti Zeneművészeti Főiskola elvégzése után a berlini Főiskolán Flesch Károly professzornál tanultam tovább. Körülbelül egy évtizeden át hangversenyeztem és a hegedűirodalom minden jelentős hegedűversenyét játszottam zenekari kísérettel. Művészi pályám folytatása a fasizmus uralomra jutása után Németországban lehetetlenné vált. Hazajöttem és a felszabadulás után úgy döntöttem, hogy pedagógiai vonalon hasznosítom tudásomat.

– *Mennyiben volt a művészi múlt a pedagógiai jelen támasza?*

— Véleményem szerint a magasszintű szakoktatáshoz elengedhetetlenül szükséges, hogy a tanár a hangszernek mestere is legyen. A fokozódó technikai és zenei nehézségek legyűréséhez csak úgy nyújthatunk aktív segítséget növendékeinknek, ha a feladatot „belülről” is tudjuk, érezzük.

– *Megköszönjük Lányi Margitnak az értékes és kellemes beszélgetést és további munkájához sok sikert kívánunk.*

(Till Ottó)

II.

P. LÁNYI MARGIT (1901–1986) HEGEDŰMŰVÉSZ-TANÁRRÁ EMLÉKEZVE²

P. Lányi Margit

² Parlando 2017/4.

2017. május 12-én került sor annak a teremnek az ünnepélyes átadására, amelyet P. Lányi Margitról neveztek el a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Bartók Béla Zeneművészeti és Hangszerészképző Gyakorló Szakgimnáziumban (Budapest, VI. Nagymező u. 1.) Lányi Margit egykori tanítványainak kezdeményezésére a mostani névadáson túl korábban már emléktáblát helyeztek el a professzor-asszony egykori lakóhelyén, a VIII. kerületi Bródy Sándor utcában ([P. Lányi Margit \(1901-1986\) hegedűművész-tanár emléktáblájának avatása \(dr. Sánta Péterné, Józsefváros alpolgármesterének és Szenthelyi Miklós hegedűművész-tanár emlékezése\)](#)). (Parlando 2016/1.)

Dr. Benkő Szabolcs igazgató úr karolta fel azt a kezdeményezést, hogy újuljon meg P. Lányi Margit tanárnő egykori tanterme (3. sz.), továbbá azt is, hogy a kiváló hegedűművész-tanár tanítványai által készített tabló a terem-névfelvételi ünnepségén kerüljön ünnepélyesen elhelyezésre.

A termet dr. Benkő Szabolcs, a Bartók-Konzi igazgatója avatta fel, dr. Kutnyánszky Csaba, az LFZE oktatási rektor-helyese méltatta a művésztanár életművét, míg dr. Éder Pál hegedűművész-tanár személyes emlékeit idézte fel néhai szeretett mesteréről.

Pillanatkép az ünnepségről: az ablak előtt áll dr. Benkő Szabolcs, Schmidt Eleonóra és dr. Kutnyánszky Csaba

P. Lányi Margit
(Budapest, 1901. I. 5. – Budapest, 1986. III. 28.)

Iskolai keretek közt, 9 éves korában kezdett hegedűtanulmányait már az indulástól jeles művésztanárok – egykori Joachim- és Hubay-tanítványok – irányították.

1910 és 1914 között a nagyhírű Fodor-zeneiskolában Recht Sándor hegedűs növendéke volt. Még 2 évben kamaratantárgyat tanult ugyanitt. 1916-1920-ig az Országos Magyar Királyi Zeneakadémia növendéke lett Kemény Rezső osztályában.

Zeneakadémiai hallgatóként

1924-ben nyert felvételt a Zeneakadémia Tanárképzőjébe, Mambriny Gyula osztályába. Tanári oklevelét az Országos Magyar Királyi Zeneakadémián 1926. június 15-én vehette át. Ezt követően 1927-ben Flesch Károly (Carl Flesch) felvette a Berlin-i Königliche Akademische Hochschule für Musik művészképzőjébe. A világhírű hegedűművész-pedagógusnál folytatott tanulmányok döntő hatással voltak hangszertechnikája alakulására, előadóművészi kibontakozására.

Fiatal művészként

Szólista pályája Németországban teljesedett ki. 1929-ben férjhez ment F. Benno Plätzhez, a halle-i szimfonikus zenekar igazgató-karmesteréhez. Szólistaként elért sikereit, valamint A. Rahlwes hegedűversenyének bemutatását a Neue Zeitschrift für Musik kritikái, berlini sajtóorgánumok tudósítják. Koncertező hegedűművészi pályáját a II. világháborút megelőző események törték meg. Önéletrajza szerint 1936-ban tért haza Magyarországra, 1946-ig magánzenetanárként tevékenykedett.

A háború után újjáéledő ország zenei életének, zenei intézményei – Magyar Zenepedagógusok Munkaközössége (1946) – szervezésének aktív részese volt. A Pedagógus Zenekar koncertmestereként működött. 1949-től a Fővárosi Zeneiskola Szervezet, majd 1950-től a Budapesti Állami Zenekonzervatórium – későbbi nevén Bartók Béla Zeneművészeti Szakiskola kinevezett tanára is lett.

Kivételes művész-tanári hivatástudattal, rendkívüli energiával dogozott. Budapesti, majd országos szakfelügyelő, továbbképzések vezetője. 1962-ben és 1965-ben külföldi tanulmányutakon vett részt. Mentorálta pályakezdő tanárkollegáit, ügyelte, támogatta szegényebb növendékeit.

Az 1966-ban elindult Hegedűiskola sorozat (1-6. osztály) és a kapcsolódó Előadási darabok köteteinek egyik szerzőjeként – hegedűtartást, vonófogást megjelenítő fotókkal, a vonásnemek és ujjrendek kialakításával – mint az alapfokú hegedűoktatás tapasztalt, összegző tanára nyilatkozott meg.

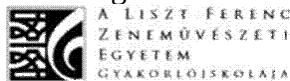
1966-tól a Zeneművészeti Főiskolán is tanított, gyakorlatvezető tanárként, illetve a Kivételes tehetségek tagozatán hegedű főtárgy tanárként. Tudása, következetes szigora nagyszerű növendékek sorát eredményezte a hegedűoktatás mindhárom szintjén. Munkájához neves zongorakísérők társultak Bálint Ágnes, Dános Lili, Hepke Péter, Kurtág Márta, Szűcs Ilonka, Venetianer Rózsi személyében.

Tanári munkáját elismerések sorozata kísérte már 1949-től, amit a Munka Érdemrend bronz és ezüst fokozata után 1976-ban az arany kitüntetés tetézett be. Ugyanez évben kapta meg Aranydiplomáját a Zeneakadémián. Töretlen előrettekintését bizonyítandó 1974-ben a Szombathelyi Országos Koncz János Hegedűverseny egyik elindítója, 1980-ig zsűritagja volt. 2015 decemberében hálás tanítványai emléktáblát állítottak legendás VIII. kerületi Bródy Sándor utcai lakóházán.

P. Lányi Margit emléktáblája (Budapest, VIII. Bródy Sándor u. 25.)
(Felvégi Andrea felvétele)

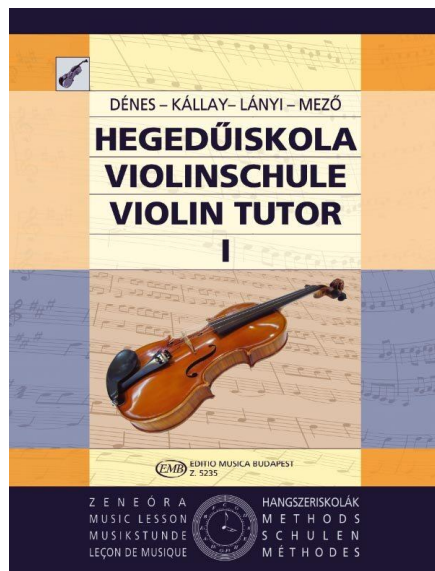
A szöveg forrása:

honlapja

III.

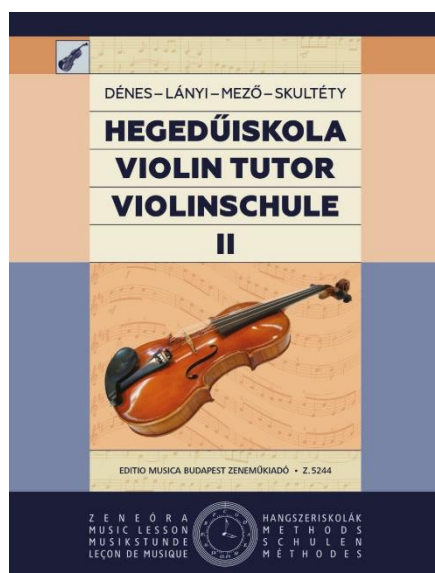
LÁNYI MARGIT MUNKÁI AZ EDITIO MUSICA BUDAPEST ZENEMŰKIADÓNÁL³

Hegedűiskola I

az alsófok I. osztálya számára

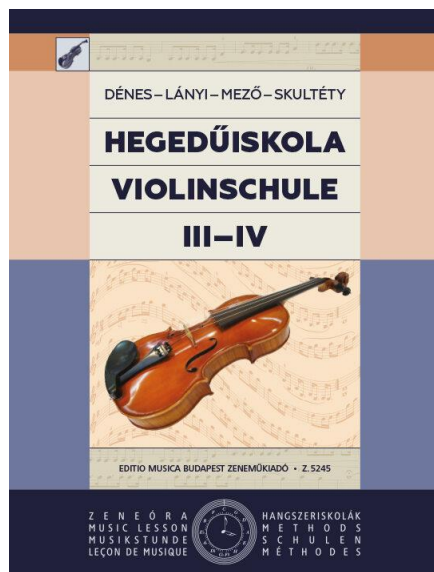
Szerző: Dénes László – Kállay Géza – Lányi Margit – Mező Imre

Hegedűiskola II

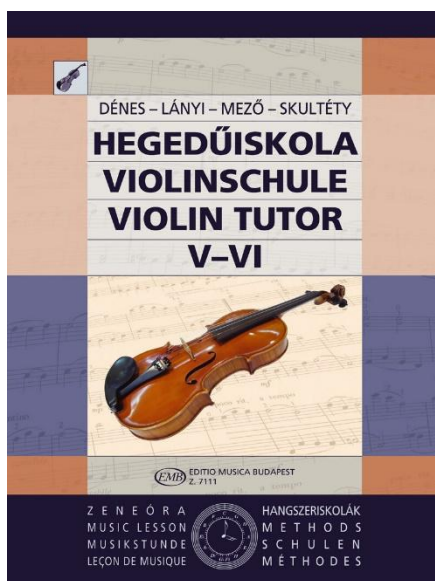
Szerző: Dénes László – Lányi Margit – Mező Imre – Skultéty Antalné

³ Készült az Editio Musica Budapest Zeneműkiadó katalógusából.

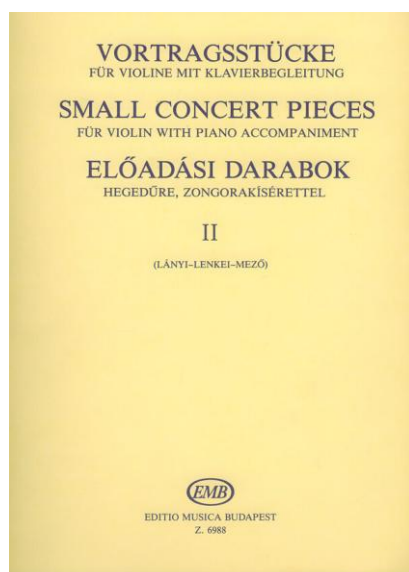
Hegedűiskola III-IV

Szerző: Dénes László – Lányi Margit – Mező Imre – Skultéty Antalné

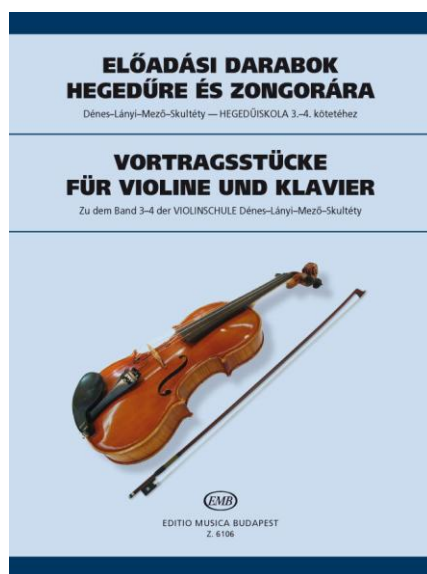
Hegedűiskola V-VI

Szerző: Bogár István – Dénes László – Lányi Margit – Mező Imre – Skultéty Antalné

ELŐADÁSI DARABOK 2

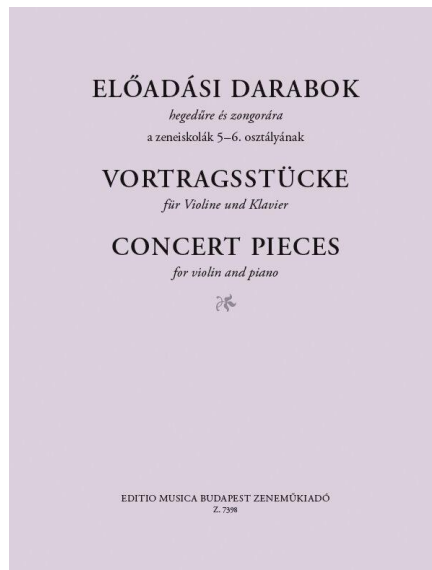
Közreadta Lányi Margit – Lenkei Gabriella – Mező László

Előadási darabok hegedűre és zongorára

a Hegedűiskola 3-4. kötetéhez

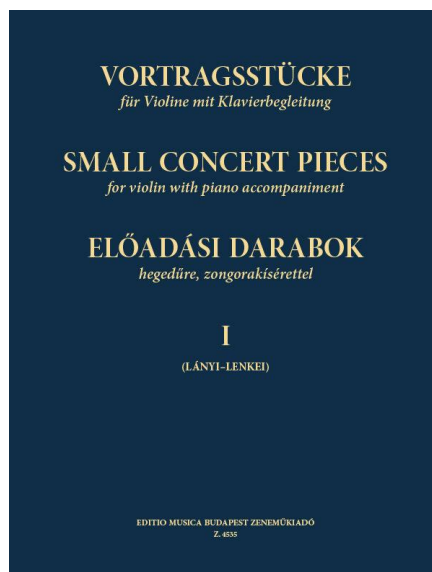
Közreadta Dénes László – Lányi Margit – Mező Imre – Skultéty Antalné

Előadási darabok hegedűre és zongorára

a Hegedűiskola 5-6. kötetéhez

Szerkesztette Dénes László – Lányi Margit – Mező Imre – Skultéty Antalné
Hangszer/letét: Hegedű és zongora

ELŐADÁSI DARABOK 1

hegedűre, zongorakísérettel

Közreadta Lányi Margit – Lenkei Gabriella – Mező László

IV.

Lányi - Kóté Emlékkoncert

Régi Zeneakadémia díszterme - Vörösmarty u. 35.

2026 október 11. vasárnap 19:00

Kóté László 85

Lányi Margit 125

Beszédet mond Szenthelyi Miklós

Kossuth-díjas hegedűművész, a Zeneakadémia tanára

Csajkovszkij: Hattyú
részletek a Balett II. felvonásából
N. Bécsy Gizella - hegedű
Gulyás Nagy Lilla - hegedű
Gulyás Nagy György - brácsa
Haraszty Eszter - Cselló
Shostakovich: Elégia és Walzer
részlet az „Öt darab”-ból
Áchim Kovács Anikó - hegedű
Korb Vanessa - hegedű
Vida Mónika Ruth - zongora
Franck: A-dúr szonáta
I. Allegretto Moderato
Dúlfalvy Éva - hegedű
Souhei Yamagami - zongora
Dohnányi: Ruralia Hungarica
I. Presto Op. 32/c
Áchim Kovács Anikó - hegedű
Vida Mónika Ruth - zongora

Chausson: Poème
Schwarz Zoltán - hegedű
Vida Mónika Ruth - zongora
Sarasate: Bevezetés és Tarantella Op. 43
Nyáry László - hegedű
Dénes István - zongora
M. Ponce: Estrellita - Serenade
Ravel: Tzigane
Foskolos Péter - hegedű
Homor Zsuzsanna - zongora
Saint-Saëns: Rondo capriccioso
Bodor János - hegedű
Souhei Yamagami - zongora
Waxman: Carmen - Fantázia
Nagy Béla-hegedű
Dénes István - zongora

jegy.hu Jegyár 3.000.-Ft
Diák, nyugdíjas 1.500.-Ft

Lányi Margit (1901-1986)

A magyar hegedűoktatás kiemelkedő jelentőségű művész-tanára volt. Hegedűtanulmányait egykori Joachim- és Hubay-tanítványok irányításával kezdte, majd az Országos Magyar Királyi Zeneakadémián folytatta ahol 1926-ban diplomázott. 1927-től a berlini Königl. Akademie der Künste für Musik művészképzőjében folytatta tanulmányait a világhírű hegedűművész pedagógusnál Flesch Károlynál.

Szólista pályája Németországban teljesedett ki, ahonnan a háború kitörése előtt 1936-ban tért haza Magyarországra. 1950-től a Budapesti Állami Zenekonzervatórium (Konzi) 1966-tól pedig a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Előkészítő Tagozatának főtárgytanára volt.

Az 1966-ban indult Hegedűiskola sorozat és az Előadási darabok köteteinek egyik szerzője.

1974-ben a Szombathelyi Országos Koncz János Hegedűverseny egyik alapítója és 1980-ig zsűritagja is volt.

2015-ben emléktáblát állítottak tiszteletére hálás növendékei Bródy Sándor utcai lakásánál, 2017-ben a Bartók Konziban pedig termet neveztek el róla.

Kótvé László (1941 - 2009)

A magyar hegedűs generáció egyik meghatározója, tanulmányait Lányi Margitnál kezdte. Különleges képességei hamar kitűntek. 16 évesen korengedménnyel vették fel a Zeneművészeti Főiskolára 1962-ben B. Kádár Klára tanítványaként kitüntetéssel diplomázott. 20 évesen az Országos Filharmónia szólistája lett.

A Poznani Wieniawski versenyen nyert Diploma egyenes folytatása a meghívásos ösztöndíj Leningrádba. 1964-65-ben a Rimszkij-Korszakov Konzervatórium egykor Auer Lipót vezette hegedű tanszakán Mihail Vajman professzornál tanult. 1968-ban Ivry Gitlis kurzusán Salzburgi fellépését követően C. Abbado meghívására a milánói Scala koncertmestere lett. Szólistaként bejárta Európát, Közép és Dél-Amerikát, Észak-Afrikát, SZU-t, Törökországot, Japánt.

A kritikák csodálatos hegedűhangját, makulátlan technikáját, stílusbiztonságát, előadásainak intenzitását emelték ki. Rendszeresen fellépett a Magyar Rádióban és a Televízióban. 1966-tól csaknem harminc éven át a budapesti Zeneakadémián tanított, 1966-1976-ig Kovács Dénes tanársegédjeként, 1983-tól adjunktusként, majd docensként. 1970-től, 1983-tól újra a Budapesti Kamaragyűttes koncertmestere. 1976-1983-ig a tokiói Musashino Zeneakadémia vendégprofesszora. A Polydor cégnél szólóhanglemeze készült.

1983-ban tért haza. Zeneakadémiai tevékenységéhez 1983-1988 közt a Magyar Állami Operaház koncertmester feladata is társult. 1988-tól a Bartók Béla Zeneművészeti Szakiskola tanára volt. Tanítványai versenyeket nyertek.

2005-ben koncertet adott Kovács Dénes tiszteletére, ez lett búcsúkoncertje is.

Díjai: 1968 Bartók-Pásztory díj, 1987 Artisjus-díj, 1988 „Kiváló munkáért”, 1995, 2004 „Kiváló felkészítő tanár”, 2005 Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszt

Lemezei: 1968 Qualiton, 1970, 1976, 1986 Hungaroton, 1977 Polydor, Post. 2014